

сериозни проблеми в образованието и обучението най-вече на ромите. По предварителни данни от преброяването на населението към 1.03.2001 г. 42.7% от ромите на възраст 25-64 години са с основно образование, 49.4% са с начално и по-ниско образование, а 13.1% са неграмотни. Сред етническите турци на възраст 25-64 години 52.7% са с основно образование, 20.4% са с начално и по-ниско образование и 3.6% са неграмотни (табл. 2). От тези факти следва, че образователното равнище на етническите роми и турци е ниско и това е сериозен проблем на държавата и обществото като цяло.

Много са причините, поради които етническите роми и турци са с по-ниско образователно равнище. Една от причините е, че част от тях многократно постъпват и напускат училище, а други изобщо не са го посещавали. Често като първопричина се посочва тежко материално положение на семейството или бедност. Така магическият кръг бедност - ниско образование - бедност се затваря. Следователно проблемът за необхванатите в училище деца и отпадналите може да се разглежда като предпоставка за по-ниско образование, неграмотност и впоследствие - за бедност.

Така стигаме до **четвъртата релация** - бедност - необхванати в училище деца и отпаднали от учебния процес. Обхватът на населението в образователната система статистически се оценява чрез нетния коефициент на записване. Участието на населението в началното, прогимназиалното и средното образование е по-ниско от средното за страните от Европейския съюз (табл. 3 и 4). Това означава наличието на деца, необхванати в училище. Според различни оценки преобладаващата част от необхванатите деца са роми, чиито родители не ги пращат на училище поради ниски доходи. Социалните последици от това явление са ниско образование или неграмотност и възпроизвеждане отново на бедност. Една от предпоставките за анализ и противодействие на необхвата на децата в училище е изграждането на електронни регистри на учениците във всички степени на образованието.

Бедността в някои случаи е възможна причина за отпадане от училище на немалък брой деца. Но бедността не може да се счита за основна причина за отпадане от училище. Резултатите от редовното дългогодишно статистическо изучаване на причините за отпадане от училище показват, че основната причина е нежеланието на ученика (или на неговите родители) да се учи. Много по-малък брой деца отпадат поради семейни причини, в т. ч. и поради ниски доходи. Важно е да се отбележи, че през последните години се наблюдава, макар и незначително, намаление на относителния дял на отпадналите и че този дял не надхвърля 3% (табл. 5).

Въз основа на изложените релации, данни и констатации и във връзка с предстоящото изготвяне на инструментариум за изучаване на социалното равнище на населението биха могли да се формулират следните препоръки:

1. С цел по-задълбоченото изучаване на връзките между бедността и образованието за отделните лица от домакинствата, попаднали в извадката, трябва да бъдат предвидени въпроси за тяхната етническа принадлежност, завършена степен